European Commission

6 käytännön askelta energiaköyhyyden lieventämistoimenpiteiden toteuttamiseen – Energy Poverty Advisory Hubin oppimisopas

Tervetuloa energiaköyhyyden torjunnan viimeiseen vaiheeseen, jossa suunnitelmista tulee toimenpiteitä. Tämä oppimisopas auttaa toteuttamaan diagnoosin ja suunnittelun jälkeen energiaköyhyyden lieventämistoimenpiteitä, jotka ovat valmiita otettavaksi käytännön toteutukseen. Nyt on aika muuttaa tavoitteesi konkreettisiksi tuloksiksi.

Käytännön askeleilla paikallisen sosiaalisen ilmastosuunnitelman muuttamiseksi konkreettiseksi toimintasuunnitelmaksi tämä opas varmistaa, että sosiaaliset näkökohdat otetaan huomioon ilmastostrategioissa. Se tarjoaa selkeän kuusivaiheisen puitekehyksen, jonka avulla kunnat voivat vastata paikallisiin energiaköyhyyden haasteisiin räätälöityjen ratkaisujen avulla.

Reitin määrittely eteenpäin

Vaihe 1: Diagnosointi- ja suunnitteluprosessin tulosten kartoitus

Tarkastelemalla ja päivittämällä diagnosointi- ja suunnitteluvaiheen keskeiset havainnot varmistamme, että toteutustoimet ovat tietoisia ja linjassa kuntanne tavoitteiden kanssa. Viivästykset voivat johtua vaaleista tai lainsäädännöllisistä muutoksista, joten on tärkeää käydä läpi energiaköyhyysdiagnoosiraportti ja paikallinen sosiaalinen ilmastosuunnitelma ennen jatkamista eteenpäin. Tavoitteena on varmistaa, että kaikki päivitykset, kuten uudet käytännöt tai poliittiset muutokset, sisällytetään ja yhdenmukaistetaan nykyisten tavoitteiden kanssa. Sitouttamalla työryhmän varmistamme, että kaikki jäsenet, erityisesti uusi henkilökunta, ovat perehdytettyjä ja valmiita etenemään. Dokumentointi auttaa seuraamaan mahdollisesti tehtyjä muutoksia.

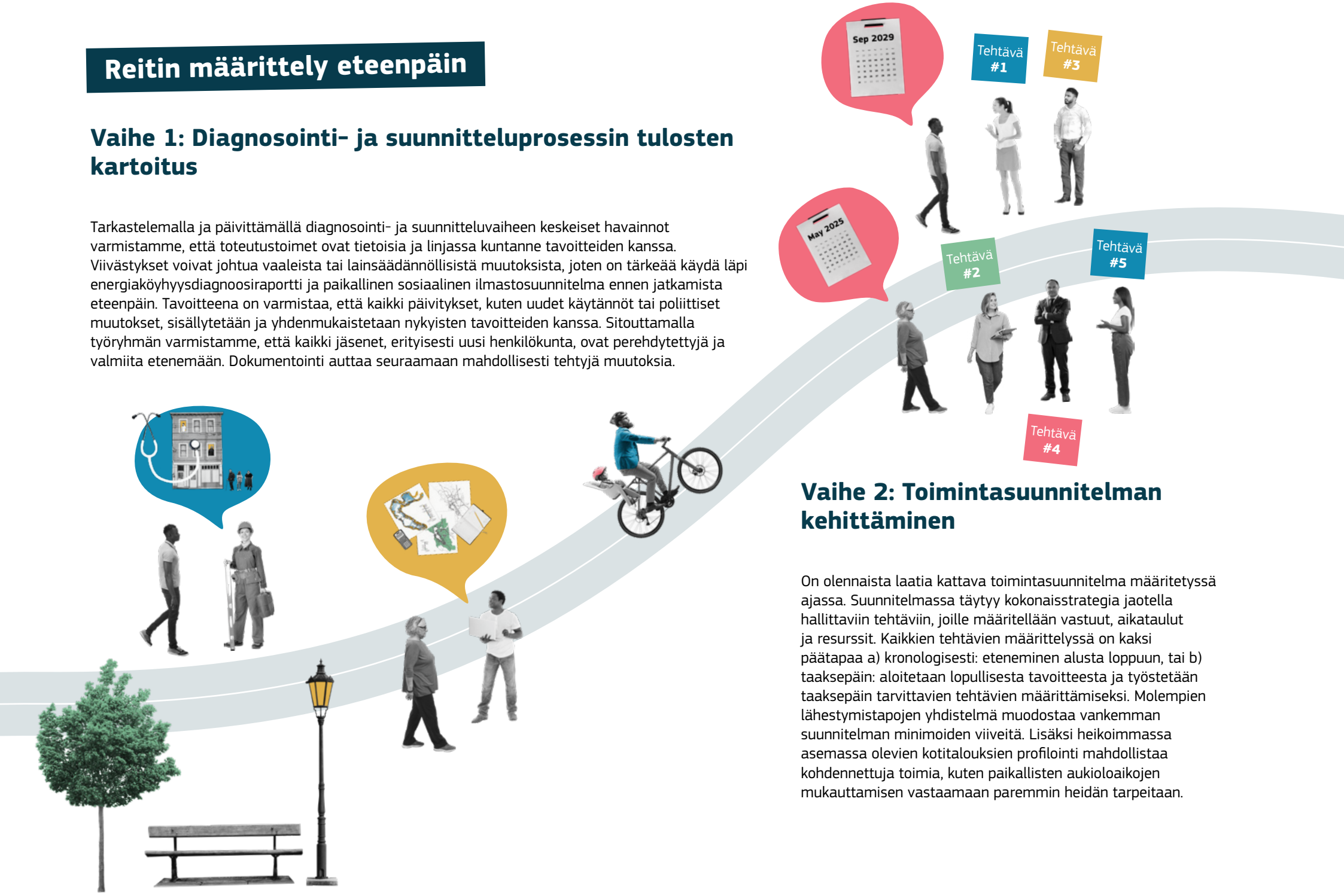

Vaihe 2: Toimintasuunnitelman kehittäminen

On olennaista laatia kattava toimintasuunnitelma määritetyssä ajassa. Suunnitelmassa täytyy kokonaisstrategia jaotella hallittaviin tehtäviin, joille määritellään vastuut, aikataulut ja resurssit. Kaikkien tehtävien määrittelyssä on kaksi päätapaa a) kronologisesti: eteneminen alusta loppuun, tai b) taaksepäin: aloitetaan lopullisesta tavoitteesta ja työstetään taaksepäin tarvittavien tehtävien määrittämiseksi. Molempien lähestymistapojen yhdistelmä muodostaa vankemman suunnitelman minimoiden viiveitä. Lisäksi heikoimmassa asemassa olevien kotitalouksien profilointi mahdollistaa kohdennettuja toimia, kuten paikallisten aukioloaikojen mukauttamisen vastaamaan paremmin heidän tarpeitaan.

Vaihe 4: Valvontasuunnitelman määrittäminen

Valvontasuunnitelma seuraa projektin etenemistä suorituskykyindikaattorien ja aikajanojen avulla. Siihen on sisällyttävä energiaköyhyysindikaattoreita (jotka tunnistetaan diagnoosi- ja suunnitteluvaiheessa), kuten heikoimmassa asemassa olevia kuluttajia varten kunnostettujen asuntojen määrä, sekä sisäisen edistymisen keskeiset suorituskykyindikaattorit (KPI). Tiedonkeruumenetelmät, vastuulliset toimijat ja resurssit on määriteltävä. Säännöllinen osallistuminen edunsaajien ja sidosryhmien kanssa varmistaa läpinäkyvyyden ja vastuullisuuden. Jos tietyt indikaattorit jäävät jälkeen, varhainen havaitseminen mahdollistaa nopeat korjaustoimet.

Vaihe 3: Taloudellisen suunnitelman laadinta

Rahoitussuunnitelmassa hahmotellaan kunkin tehtävän ja osatehtävän osalta mahdollisia kustannustyyppejä ja milloin niiden oletetaan erääntyvän. Se sisältää arviot pääomakustannuksista (CAPEX) kertaluonteisille investoinneille, kuten aurinkopaneeli-infrastruktuurille, sekä toimintamenot (OPEX) juokseville kuluille, kuten palkat ja ylläpito. Tällä suunnitelmalla varmistetaan varojen saatavuus koko projektin ajan ja vältetään katkokset. Yhteistyö talousosaston kanssa auttaa tunnistamaan ulkopuolisen rahoituksen tarpeen. Rahoitussuunnitelmassa arvioidaan myös mahdollisia riskejä, kuten markkinoiden muutoksia, ja huomioidaan ne sujuvan toteutuksen varmistamiseksi.

Tietyn toimenpiteen toteutus

Vaihe 5: Energiaköyhyyslinssin käyttäminen

Tämä vaihe tarjoaa lisätietoa sen varmistamiseksi, että heikoimmassa asemassa olevien kuluttajien tarpeisiin vastataan seuraavilla erityistoimilla:

- **Tietoisuuskampanjat:** Kohdennettuja kampanjoita, joilla tiedotetaan heikoimmassa asemassa oleville ryhmille energiatehokkuudesta ja palveluista. Niillä on oltava selkeät saavutettavissa olevat tavoitteet, yleisölle räätälöityjä, yksinkertaisia, selkeitä viestejä sopivissa muodoissa, kuten digitaalisia kampanjoita nuoremmalle yleisöille ja henkilökohtaisia lähestymistapoja vanhuksille.

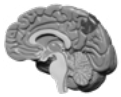

- **Käyttäytymisen muutos:** Positiivisen ja tehokkaan käyttäytymisen ymmärtäminen ja toistamisen edistäminen on avaintekijä heikoimmassa asemassa olevien kuluttajien sitouttamisessa. Erilaisia tönäisymenetelmiä voidaan testata ennen skaalaamista, jotta varmistetaan niiden tehokkuus kohderyhmälle. Lähestymistavan suuren herkkyyden vuoksi on tarkoituksenmukaista käyttää erityisasiantuntijoita.

- **Keskitetyt palvelupisteet:** Kattavien tukipalveluiden tarjoaminen heikoimmassa asemassa oleville kotitalouksille, mukaan lukien energianeuvonta, sähkölaskujen ymmärtäminen ja korjausrakentamisen tukijärjestelmät. Jotta ne olisivat tehokkaita, niiden on oltava tavoitettavia ja käyttäjäystävällisiä, ja niissä on oltava pidennetyt aukioloajat ja monikielinen tuki tarpeen mukaan.

- **Osallistavat energiayhteisöt:** Kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisääminen tukemalla aloitteita, kuten yhteisön omistamia energiahankkeita, jotka pienentävät laskuja ja luovat vihreitä työpaikkoja. Kunnilla on keskeinen rooli näiden aloitteiden tukemisessa erityisesti heikoimmassa asemassa olevien kotitalouksien taloudellisen tuen, valmiuksien kehittämisen ja hallinnollisen tuen avulla. Ottamalla heikommassa asemassa olevat kuluttajat mukaan aikaisessa vaiheessa kunnat varmistavat osallistavat, kohtuuhintaiset energiaratkaisut, edistävät avoimuutta ja maksimoivat paikallisyhteisöjen hyödyt.

- **Kodin kunnostus ja energiatehokkuusparannukset:** Rakennusten huonon energiatehokkuuden korjaaminen erityisesti kotitalouksilla, joilla ei ole varaa korjausrakentamiseen. Korkeat asumiskustannukset, rajallinen julkisten asuntojen saatavuus ja teknisen tietämyksen puute pahentavat ongelmaa. Paikallishallinnot kohtaavat haasteita yksityisasuntojen korjausrakentamisen suhteen, mutta energiatehokkaita ratkaisuja edistäessään on otettava huomioon oikeudelliset, taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset energiaköyhiin vuokralaisiin ja asunnonomistajiin.

- **Kannustinsäännökset ja taloudelliset toimenpiteet:** Räätälöityjen rahoitusohjelmien, kuten tukiapurahojen tai matalakorkoisten lainojen tarjoaminen heikoimmassa asemassa olevien kotitalouksien auttamiseksi varmistaen, että ne ovat tavoitettavissa ja helposti ymmärrettäviä (esim. hakuprosessi).

- **Muut:** Uusia, innovatiivisia lähestymistapoja testataan. Tärkeintä on pitää kohderyhmä keskipisteessä.

Uudelleentarkastelu ja uusinta

Vaihe 6: Vaikutuksen arviointi

Toimenpiteiden vaikutusten arvioiminen on avainasemassa pitkän aikavälin tehokkuuden ja toistettavuuden ymmärtämiseksi. Arvioinnissa tarkastellaan haavoittuvimpien kotitalouksien kokonaistuloksia, kuten energiansäästöä ja elinolojen paranemista, ja kerätään palautetta sidosryhmiltä. Arviointi perustuu kolmen vaiheen aikana kerättyihin tietoihin, ja se vertaa tuloksia alkuperäiseen analyysiin. Ulkopuolisten arvioijien mukaan ottaminen voi tuoda puolueettomia näkemyksiä ja varmistaa avoimuuden. Tämä prosessi mahdollistaa strategioiden jalostamisen ja paremman suunnittelun tulevia projekteja varten.

Tämän asiakirjan on laatinut Euroopan komission johtava EU-aloite Energy Poverty Advisory Hub (EPAH) Euroopan parlamentin pyynnöstä. Sisältö perustuu teokseen "EPAH-käsikirja 3: Opas energiaköyhyyden lieventämistoimien toteuttamiseen", joka on osa "EPAH-käsikirjoja: Opas energiaköyhyyden ymmärtämiseen ja käsittelyyn". Paikallishallinnoille ja -toimijoille tarkoitettujen käytännöllisten oppaiden tavoitteena on auttaa paikallishallintoja puuttumaan energiaköyhyyteen varmistaen, että energiasiirtymän sosiaaliset seikat otetaan huomioon riittävällä tavalla. Julkaisupäivä: Marraskuu 2024.